

**ASKOV
FONDEN**

**DET HANDLER
IKKE OM MERE
VELFÆRD - MEN
OM BEDRE
VELFÆRD**

Læs mere på AskovFonden.dk

DET HANDLER IKKE OM MERE VELFÆRD - MEN OM BEDRE VELFÆRD

Kære politikere, I tager i dag hul på et nyt folketingsår. Jeg håber, at I vil bruge det på at gøre op med årtiers fejlslagen socialpolitik. Jeg håber, at vi kan gøre noget andet, end vi plejer, og at vi kan kræve at kende effekten af de 54 milliarder kroner, som hvert år bruges på socialområdet, så vi sammen kan skabe bedre velfærd.

Med så stort et beløb skulle man tro, at der fulgte en nysgerrighed omkring, hvorvidt de mange penge har effekt, for de mennesker vi skal hjælpe. På socialområdet er der ikke tradition for videns opsamling på tværs. Alle kommuner kan i princippet selv beslutte, hvordan de vil håndtere en problematik, som hjemløshed blandt unge, vold i familien, psykisk sygdom etc. Fraværet af videns opsamling og best practice er desværre stadig dominerende på socialområdet. Vi lykkes ikke med at bryde den negative sociale arv i Danmark.

Det er vores overbevisning, at det aldrig ville kunne foregå på sundhedsområdet af den simple årsag, at hvis du eller jeg blev mødt af indsatser hos lægen, som ikke virker, så ville vi sige det højt. Vi ville insistere på at få en bedre behandling, en anden læge, eller noget andet der gør, at vi som det mindste får den behandling, der virker bedst i forhold til det, vi fejler. De mennesker, der er mest udsatte, har størst brug for hjælp i vores samfund, og afhængige af at få den rette hjælp, på det rette tidspunkt, er overladt til en virkelighed af tilfældigheder, som kan være gode, men også helt horrible eller uvirksomme.

Vi har talt med flere af jer

I forbindelse med Folkemødet 2021, lavede vi i AskovFonden en række interviews med tidligere socialministre og medlemmer af Folketingets Socialudvalg. Vi spurgte dem, hvad de tænker om denne udfordring, og hvad vi skal gøre ved det.

Uanset politisk overbevisning var alle enige om, at vi ved alt for lidt om, hvad der virker på socialområdet. Udover manglende viden blev også den mangelfulde vidensdeling på tværs og mulighed for skalering nævnt som vigtige faktorer. Endelig påpegede alle vi talte med, at systemvelfærden har taget over i en sådan grad at det enkelte menneske, der har brug for hjælp, risikerer at blive tabt i et bureaukrati af regler og reformer.

Så hvad er det der gør, at vigtige socialpolitiske stemmer er enige om, at det vi gør i dag, ikke virker godt nok, men alligevel ikke handler på det?

AskovFondens bud er, at løsningerne skal findes i en gennemgribende ændring af den måde, vi måler effekt i socialt arbejde, og med udgangspunkt i følgende handlingsforslag.

HANDLINGSFORSLAG

Her er nogle af de greb, vi kan tage for at sikre at udsatte og sårbare får den hjælp, de skal bruge, når de skal bruge den. Vel at mærke uden at det behøver koste flere penge.

1) Fokus på effekt frem for aktivitet

Når vi måler på socialt arbejde, skal vi være opmærksomme på, hvad det er, vi måler på. Eksempelvis har vi målt sagsbehandleres arbejde på, hvor mange sager de kan nå frem for, hvilken effekt samtalerne har for de mennesker, de skal hjælpe.

Når jeg er optaget af effekt, så vil det altid være med fokus på, hvilken forandring det skaber for dem, vi skal hjælpe. Helt konkret kunne vi, med enkle digitale løsninger, lave systematisk videns opsamling, hver gang vi møder et menneske, vi skal hjælpe. Føler den enkelte sig hjulpet og hvis ikke, hvad skal der til?

2) Fra systemvelfærd til relationsvelfærd

Kort fortalt rummer den nuværende systemvelfærd alt for ofte ikke indsatsen, som skaber varige forandringer, og bidrager derfor oftest ikke til at bryde den negative sociale arv. Vi har brug for et nyt velfærdsfundament, hvor borgeren er med til at identificere sine udfordringer og vigtigst af alt, de løsninger der skal skabe den varige forandring. Det kalder jeg Relationsvelfærd, modsat systemvelfærd, hvor mennesker bliver kategoriseret og møder et system, som ofte betyder, at de skal forholde sig til mange forskellige forvaltninger og systemer, der på forhånd har defineret deres problemer og de løsninger, som skal iværksættes.

Kun på den måde får vi de ressourcer, der findes i det enkelte menneske aktiveret, så de selv kan finde den videre vej frem.

Vi har gjort os vigtige erfaringer

I Aarhus Kommune har de gennem de seneste 2 år arbejdet med at implementere Relationel Velfærd i et pilotprojekt. 9 rådgivere er blevet trænet i at arbejde med relationen i centrum, hvilket betyder at rådgiveren altid skal starte med at være nysgerrig på borgerens fortælling, før de iværksætter foranstaltninger.

Grundlæggende handler det om, at vi ikke skal have en plan på borgerens vegne. Det kræver, at vi som Kirkegaard sagde i Kunsten at hjælpe fra 1862:

"At man, naar det i Sandhed skal lykkes En at føre et Menneske hen til et bestemt Sted, først og fremmest maa passe paa at finde ham der, hvor han er, og begynde der. Dette er Hemmeligheden i al Hjælpekunst." Kierkegaard, 1862.

Det betyder, at vi frem for at læse en sag og på forhånd have vurderet, hvad vi tænker, der er behov for, skal møde det enkelte menneske med en tilgang og forventning om, at løsningen altid skal findes sammen med borgeren, og at vi ikke kan være eksperter på andre menneskers liv.

Erfaringer fra Aarhus viser tydeligt at mange udsatte familier kan meget mere, end vi tror. Men det kræver, at vi møder dem med en nysgerrighed og positiv forventning om, at de selv skal være med til at finde løsningen på deres oplevede problemer. Udover at den relationelle tilgang giver en bedre tilfredshed for de sårbare familier, viser det sig også på den økonomiske bundlinje med et 67% fald i udgifter og et 59% fald i indsatser fra juni 2019 til maj 2020. Som en sekundær men vigtig gevinst så viser evalueringen også, at medarbejdernes arbejdsglæde, og oplevelse af at gøre en forskel, er steget markant.

Vi skal være ligeledes opmærksomme på, at den stigende tendens til, at vi diagnosticerer selv helt små børn kan være medvirkende til at skabe en underskudsrelation, hvor definitionen af mangel på ressourcer er bestemmende for indsatsen.

3) Forskning og videns opsamling

Hvis vi for alvor skal ændre noget på den lange bane på socialområdet, så kræver det et større fokus på forskning. På socialområdet anvendes 0,5 procent på forskning. Hvorimod der til sammenligning bruges 14 procent på forskning på sundhedsområdet. Jeg oplever, at der startes forfra hver gang, der skal udvikles en ny indsats. Det svarer til et scenario hvor man, hver gang et nyt hus bygges, indleder med at undersøge på ny, hvordan man etablerer et fundament **En fælles forskningsdatabase**, hvor alle resultater er offentligt tilgængelige, vil kunne gøre, at vi ikke behøver starte forfra hver gang, der skal udvikles eller videreudvikles på et område.

4) Vidensdeling og skalering

Det er som på alle andre områder sådan, at noget virker bedre end andet. Derfor er det nødvendigt, at både resultater og effektevalueringer deles, til alle aktører på området. Jeg ved, at der findes mange gode innovative løsninger ude i landets kommuner, men jeg oplever, at de forbliver i den enkelte kommune, frem for at blive delt og skaleret, så flere kan få glæde af, at denne indsats virker.

5) Lad de bedste til opgaven løfte den

Civilsamfundet, NGO'er og andre aktører har i mange tilfælde vist deres styrke ved at udvikle sociale løsninger, med høj effekt. Desværre er virkeligheden, at det ofte er svært at få kommunerne til at købe ind i en indsats, selvom den påviser større effekt, fordi det i sidste instans kan betyde, at de skal skære i egne budgetter. Dette dilemma er nødt til at blive håndteret, hvis vi for alvor skal ændre forudsætningerne for forandring.

**Kan man forestille sig, at kommunerne blev målt på den effekt, de skaber, for de forskellige målgrupper?
Eller en incitamentsmodel hvor dem der samarbejder, om de bedste løsninger, får større handlerum?**

Min erfaring er, at de bedste løsninger ofte skabes i tæt samarbejde mellem en kommune og eksempelvis en NGO, fordi forudsætningen for at søge hjælp er nemmere, når det ikke er en del af det offentlige. Vi har i AskovFonden siden 2001 haft flere tusinde familier, der selv har opsøgt Dialog mod Vold for at få hjælp, før de blev identificeret, som voldsramte af kommunen.

Omkostningerne ved fysisk partnervold mod kvinder koster samfundet 500 millioner kroner årligt, mens udgifterne ved børn, der oplever vold i familien, udgør 450 millioner kroner om året (1). Hertil skal nævnes at partnervold koster samfundet mindst 280 millioner kroner årligt (SIF, 2010) Derfor er der en god økonomisk investering i at stoppe volden, der hvor den starter, hos udøvernen.

[1] Voldsramte kvinders arbejdsliv. En undersøgelse af sammenhængen mellem partnervold og marginalisering på arbejdsmarkedet. Servicestyrelsen. Odense. 2009.

6) Lyt til praksis

Når vi skal videreudvikle på vores indsatser for de allermest udsatte borgere, så er det min erfaring, at de bedste ideer og udviklingspotentialer kommer fra de mennesker, der arbejder i praksis. Det betyder også, at det ofte føles meningsløst, når der igen kommer ny lovgivning lavet af mennesker, der er langt fra den virkelige verden. Det er afgørende, at vi altid involverer det operationelle niveau, når vi skal finde nye måder at skabe innovation og bedre løsninger. Derfor kunne det være en ide at udvikle en idebank hvor alle, der arbejder i praksis, kunne komme med deres bud på konkrete løsninger, på konkrete problemer.

7) Sociale Investeringer

Sociale investeringer er en mulighed for at investere i bedre velfærd ud fra klare resultatindikatorer.

Det kan gøres ved hjælp af sociale kontrakter (Social Outcome Contracts, SOC) og (Social Impact Bonds, SIB), hvor der er en investor, som tager risikoen ved at lægge pengene up-front, så kommunen kun skal betale for det, der virker. Der kan også være tale om en Payment By Result model, som betyder, at kommunen aftaler direkte med en serviceleverandør, hvad der skal opnås før, at pengene kan betales.

Begge modeller forudsætter, at der er klare resultatindikatorer i forhold til, hvad der skal opnås, så dem man skal hjælpe reelt, oplever og opnår en effekt af indsatsen. På den måde er sociale investeringer altid først og fremmest til gavn for målgruppen. Man går med andre ord fra at fokusere på aktivitet til effekt.

Vi er nødt til at kende effekten for at kunne skabe bedre velfærd

Det økonomiske incitament burde have et større fokus, når vi taler socialområdet, men det kræver, at vi får lavet de nødvendige analyser af, hvad der virker og hvilke økonomiske gevinster, det har at investere i bedre velfærd, frem for blot at gøre mere af det vi ikke ved om virker.

En fælles politisk beslutning

Det er ikke blevet lettere at få hjælp i dag, end det var for 25 år siden. Tværtimod. Når jeg er så optaget af effekt, så er det altid med fokus på hvilken forandring, vi skaber for det enkelte menneske. Den nuværende systemadfærd rummer ikke sociale indsatser, som skaber varige forandringer for de sårbare i vores samfund.

Der er brug for at skabe et mere fleksibelt system, hvor mennesker, der er i krise, kan få hjælp uden for normal åbningstid, som stadig i de allerfleste kommuner er mellem klokken 9 og 17. I AskovFonden oplever vi, at ensomhed og akutte kriser oftest opstår i aften- og weekendtimerne, når andre mennesker går hjem til deres familier.

Jeg er ikke i tvivl om, at vi vil kunne forebygge mange dyre indlæggelser på psykiatriske afdelinger og i sidste instans selvmord, hvis vi havde et system der kunne gribe det enkelte menneske, når krisen er sværest at rumme.

Så kære politikere, for at opnå bedre velfærd i Danmark, kræver det en fælles politisk beslutning om, at vi tør stoppe op og ikke længere gøre, det vi altid har gjort – stoppe med at gøre det, der ikke virker. Mit spørgsmål lyder, tør vi lade være?

De politikere, der deltog i vores interviews, er:

Mai Mercado // MF, Det Konservative Folkeparti

Marianne Jelved // MF, Radikale Venstre

Pernille Vermund // MF, Nye Borgerlige

Eva Kjer // MF, Venstre og tidligere socialminister

Trine Torp // MF, Socialistisk Folkeparti

Rosa Lund // MF, Enhedslisten

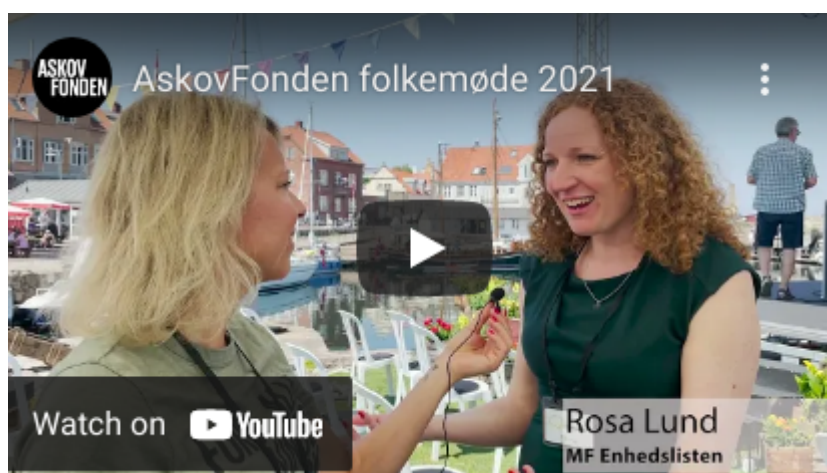
Torsten Gejl // MF, Alternativet

Mikkel Warming // Bestyrelsesformand i AskovFonden, tidligere socialborgmester i KBH Kommune.

Den nuværende socialminister blev også inviteret til at deltage, men takkede nej.

Filmen, der viser politikernes svar, kan ses i følgende link:

<https://www.youtube.com/watch?v=i0FH45iI0Bk>

FORDI ALLE VINDER - NÅR INGEN TABER

// Helle Øbo, adm. direktør AskovFonden